

ALMANYA'DA HUKUK EĞİTİMİ

*Yrd. Doç. Dr. Naim DEMİREL**

Bölüm I

I. Genel Olarak Hukuk Eğitimi

Almanya'da hukuk eğitimi eyaletten eyalete değişiklik göstermektedir. Hatta aynı eyaletteki değişik fakülteler arasında da farklılıklar bulunmaktadır. Hukuk Eğitiminin içeriği DRiG'de (Deutsche Richtergesetz= Federal Hâkimler Kanunu), Eğitim Kanunlarında ve Eyaletlerin tüzüklerinde düzenlenmektedir.

Almanya'daki hukuk eğitiminin bütün eyaletler için temel prensiplerini Federal Hâkimler Kanunu ortaya koymuştur. Federal Hâkimler Kanununa göre hukuk eğitiminin süresi dört yıldır. Bu süre içinde öğrencilerde; üniversitedeki ağırlık alanı sınavlarına hak kazanmaları ve devlet sınavı için zorunlu olan derslerden başarılı olmaları gibi şartlar aranmaktadır¹.

Fakültedeki eğitim, zorunlu derslerden ve ağırlıklı alanın seçimlik derslerinden oluşmaktadır. Bunun yanında yabancı dil ile yapılmakta olan bir dersin de başarıyla verilmesi ya da buna alternatif olarak mesleki yabancı dil kurslarının başarıyla tamamlanmış olması gerekmektedir².

Zorunlu dersler Medeni Hukukun, Ceza Hukukunun, Kamu Hukukunun ve Usul Hukukunun Temel Esasları'ndan oluşmaktadır. Bunun yanında Hukuk Metodolojisi, Hukuk Felsefesi, Hukuk Tarihi ve Hukuk Sosyolojisi yine bu zorunlu derslerin arasında yer almaktadır. Ayrıca bu dalların Avrupa Hukuku bağlantılarıyla birlikte ele alınması da aranan şartlardandır.

Ağırlık alan kısmındaki eğitim ise, bu ana bölümlerin belli konularında, daha da detaya girilmesi amaçlanmıştır. Hukukun disiplinler arası ve uluslararası bağları, ağırlıklı alan programlarında işlenmektedir.

Hukuk öğreniminin içeriğinin, öğrencilerin mezun olduktan sonra, yargı ve yürütme organlarında görev yapacağı, bundan başka ayrıca hukuk danışmanlığı

* Doğu Üniversitesi Hukuk Fakültesi

¹ DRiG Paragraf 5a/1

² DRiG Paragraf 5a/2

verebileceklerinin de göz önüne alınarak oluşturulması gerekmektedir. Bunun için de hukuk öğrencilerinin anahtar bir takım özelliklere sahip olması beklenmektedir. Bu özelliklerin kazanılabilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla ders programlarında taraflarla görüşme, pazarlık yapma, retorik, uzlaştırma, sorunların görüşmeler yoluyla önlenmesi, arabuluculuk, ifade alma teknikleri, iletişim teknikleri gibi dersler yer alacaktır. Yarıyıl tatillerinde üç aylık pratik yapılması da ayrıca öğrencilerden beklenmektedir³.

Üniversite öğretimi birinci sınavla bitmektedir. Bu sınav artık birinci devlet sınavı (1. Staatsexamen) olarak adlandırılmamaktadır. Çünkü bu sınavın bir bölümü artık üniversitede verilmektedir.

Öncelikle 9 sömestirlik üniversite eğitimi tamamlanmaktadır. Bu dönem hukuk fakültesinin eğitim planına göre organize edilmektedir. Bu sürenin geçirilmesi halinde herhangi bir ceza söz konusu değildir. Örneğin bir öğrenci 8.sömestirden sonra sınava başvurursa, serbest deneme (*Freischuss*) ile ödüllendirilir. Bu sebeple öğrenciler genellikle eğitim planına uymaya çalışmaktadırlar

Ortalama olarak her bir öğrenci 10 sömestir yani 5 yıl fakültede kalmaktadır. Bu süreye bütün sınavlar dâhildir. Birinci sınavdan sonra – belli bir bekleme süresinden sonra – iki yıllık hazırlık hizmetleri stajı (*Referendariat*) başlamaktadır.

Bu uygulamaya yönelik ikinci aşama farklı staj yerlerinde; örneğin mahkemelerde, savcılıklarda, çeşitli idari birimlerde, bir avukat yanında ve bir de seçimlik yerde yapılmaktadır. Bu iki yılın sonunda ikinci devlet sınavı (*Zweitestaatsexamen*) yapılmaktadır.

Böylelikle, hukuk eğitim ortalama toplamda 7-8 yıl sürmektedir.

Hukuk Öğretimi Reformu sürecinde, 2003 yılından bu yana, öğrencilerin seçtikleri ağırlıklı alan derslerinden üniversiteler sınav yapmaktadırlar. (*Bu durum önceki seçimlik dallarla kıyaslanabilir.*) Devletçe yapılan zorunlu dallar sınavı, öğrenim kurumları tarafından yapılmamakta, aksine devletin yetkili kurumlarınca (*Justizprüfungsamt– JPA*) yapılmaktadır.

Bu her iki sınava birden “**İlk Hukuk Sınavı**” adı verilmektedir. Bu sınavın değerlendirilmesinde, % 30 öğrencinin “ağırlık alan notları”, %70 de devlet tarafından yapılan sınavdan alınan notların ağırlığı dikkate alınmaktadır.

JPA tarafından yapılan sınavda ise, aranan başarı şartı eyaletten eyalete değişmektedir. Kural olarak birden fazla kapsamlı sınav ve saatlerce süren ve bir sunumla biten sözlü sınav yapılmaktadır. Bazı eyaletlerde önceden verilen bir

³ DRiG Paragraf 5a/3

konu üzerine bilimsel bir ödev yapılması istenmektedir. Üniversiteler, belli bir çerçevede kalmak kaydıyla, ağırlıklı dal sınavını serbestçe düzenleyebilir.

Bu ilk sınav "*Volljurist*" olmak için bir ara adım olduğundan, bu sınavın başarılmasıyla birlikte akademik bir derece alınamamaktır. Birinci sınavı bitirenler için iş hayatına atılmak özellikle Almanya'daki hukuk eğitiminin mahiyetini bilmeyen diğer ülkelerde bazı olumsuz etkiler doğurmaktadır. Bu sebeple bazı eyaletler 1990'dan bu yana birinci sınavı bitirenlere "*Jurist (Univ.)*" ya da "*Referendar*" gibi bir unvan vermeye başlanmıştır.⁴

Aynı şekilde bazı üniversiteler müracaat edilmesi halinde bu sınavı başaran öğrencilerine her hangi bir başka sınava gerek kalmaksızın "*Diplom-Juristen (Dipl.-Jur.)*" ya da "*Magister iuris*" unvanlarını vermektedir. Bu kişiler "*Referendariat*" denilen "*Hukuki Hazırlık Hizmeti*"ne başlarlar.

Bu durum Türkiye'deki hâkimlik ve avukatlık stajına benzemektedir. Bu staja müracaatın fazlalığı ve staj yapmak için gerekli yer azlığı sebebiyle bir bekleme süresini hesaba katmak gerekmektedir. Bu eğitimin amacı teorik bilgilerin artırılması ve derinleştirilmesi, özellikle usul hukuku, hâkimlerin, savcılarının, idarenin ve avukatların mesleklerini icra etmelerini gözlemlemek ve genç hukukçulara bir bakış açısı kazanmaktır.

Bu staj en az 1,5 yıl sürmektedir ve birden fazla istasyonları kapsamaktadır. Söz konusu istasyonlarda stajyerler bir "*Volljurist*"⁵ gözetimine verilmekte ve onun tarafından denetlenmektedirler. Bu evrelerde stajyerler çeşitli hukuk mesleklerini öğrenecektir. Mahkemelerdeki, İdaredeki ve Avukat yanındaki istasyonlar zorunludur. Bu istasyonlarda özel hukuk, ceza hukuku ve kamu hukuku stajları yerine getirilmek zorundadır. Her istasyonda tecrübeli bir hukukçu stajyerin eğitimiyle ilgilenmeyi üstlenmektedir. Bunun yanında dersler ve pratik çalışmalar da yerine getirilmektedir.

Genellikle eyaletlerde, bu staj döneminde, stajyerler görevden alınabilecek memur olarak ya da sözleşmeli personel olarak atanırlar ve eğitim yardımı alırlar.

II. Hukuk Öğreniminin Materyalleri

Hukuk eğitiminin temelinde üç ana dal zorunlu ders olarak bulunmaktadır; Özel Hukuk, Kamu Hukuku ve Ceza Hukuku. Yine zorunlu dersler arasında, Hukuk Tarihi, Hukuk Felsefi ve Hukuk Sosyolojisi ve Hukuk Metodolojisi bulunmaktadır.

Bu derslerin yanında seçimlik ağırlıklı alan dersleri vardır. Ağırlıklı alan eğitiminde ise hukukun başka dalları programa dâhil edilmektedir. Öğrenciler bunlar arasından seçim yapmaktadır.

⁴ Örneğin bkz. § 15 Abs. 4 SächsJAPO

⁵ Her iki "Staatsexamen"ı kazanan kişiler bu unvana sahip olmaktadır.

Fakültelerce, bu programlar çeşitli dersler eklenmek zenginleştirilmekte, söz konusu derslerin başarıyla bitirilmesi halinde bazıları için ek başarı belgeleri düzenlenmektedir. Örneğin, Gazetecilik ve Hukuk, Mesleki Hukuki Koruma, Sigorta Hukuku, Banka Hukuku, Avukatlık Hukuku derslerinde olduğu gibi.

Hukuk Eğitimi Kanunu öğrencilere belli bir eğitim formunu mecbur tutmamaktadır.⁶ Hukuk Fakültesinin sunduğu programlar öğrencilere bu hususta yardımcı olmaktadır. Gerçi bu programlar öğrenciler için bağlayıcı olmamakla birlikte, bunun haricinde bir plan yapmak pek uygun değildir. Temel kural alınan derslerin haftalık 20-22 saati geçmemesidir. Aksi takdirde yeterli ön hazırlık ve tekrara zaman kalmayacaktır.

Bölüm II

Hukuk Eğitimi: Münster Üniversitesi Hukuk Fakültesi Örneği

Çalışmanın bu bölümünde Westfälische Wilhelm Münster Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin programı detaylı olarak ele alınarak, Almanya'daki hukuk eğitimi somut verilerle sunulacaktır.

1. Münster Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ders Programı⁷

Başlama: Kış Sömestir	Haftalık Ders	Kredi
1. Sömestir		
Medeni Hukuka Giriş ve Genel Hükümler	5	7,5
Anayasa (Devlet Hukuku) I	4	6
Ceza Hukuku I	4	6
Temel Hukuk Bilimleri I	2	3
Medeni Hukuk (Pratik Çalışma)	2	—
Devlet Hukuku (Pratik Çalışma)	2	—
Ceza Hukuku (Pratik Çalışma)	2	—
Dönem Ödevi (Medeni Hukuk)	—	6
Toplam	21	28,5

⁶ Örneğin JAG-NW (Juristenausbildungsgesetz Nordrhein-Westfalen =Kuzey Ren Westfalya Eyaleti Hukuk Eğitimi Kanunu) sadece birinci sınava müracaat için en az 4 sömestr hukuk öğrenimi yapmış olmayı ve ara sınavın başarıyla verilmiş olması gerektiğini ve başarılı derslerin maksada uygun bir şekilde olması gerektiğini düzenlemektedir.

⁷ Beschluss FBR 030.07.2007 TOP 9

2. Sömestir		
Borçlar Hukuku Genel ve Satış Hukuku	4	6
Yasal Borç İlişkileri Hukuku	3	4,5
Anayasa (Devlet Hukuku) II	4	6
Ceza Hukuku II	4	6
Temel Hukuk Bilimleri II	2	3
Anahtar Yeterlilik	2	3
Staj I	—	6
Dönem Ödevi (Kamu Hukuku)	—	6
Toplam	19	40,5

3. Sömestir		
Sözleşme Hukuku (Özel) / Tüketiciyi Koruma Hukuku	2	3
Eşya Hukuku	4	6
Aile Hukuku	2	3
İdare Hukuku Genel Hükümler	4	6
İdare Hukuku (Kolluk Kuvvetleri)	2	3
Ceza Hukuku III	2	3
Dönem Ödevi (Ceza Hukuk)	—	6
Toplam	16	30

4. Sömestir		
Kredi Sigortası Hukuku	2	3
Miras Hukuku	2	3
Medeni Usul Hukuku I	2	3
Ortaklık Hukuku	2	3
Avrupa Hukuku I	2	3
İdari Usul Hukuku	2	3
İnşaat Hukuku	2	3
Ceza Hukuku IV	2	3
Ceza Usul Hukuku	2	3
Staj II	—	6
Toplam	18	33

5. Sömestir		
Medeni Usul Hukuku II	2	3
Ticaret Hukuku	2	3
İş Hukukunun Genel Esasları	2	3
Milletlerarası Özel Hukukun Genel Esasları	2	3
Mahalli İdareler Hukuku	2	3
Ağırlıklı Alanı	8	12
Toplam	18	27

6. Sömestir		
Anahtar Yeterlilik	2	3
Yabancı Dille Hukuk Eğitimi	2	3
Ağırlıklı Alan	6	9
Seminer (Ağırlıklı Alanı)	2	9
Toplam	12	24

1-6 Sömestire kadar ara toplam	104	183
---------------------------------------	------------	------------

7.Sömestir		
Medeni Hukuk (Tekrar ve Geliştirme Kursları)	10	15
Kamu Hukuku (Tekrar ve Geliştirme Kursları)	6	9
Ceza Hukuku (Tekrar ve Geliştirme Kursları)	4	6
Toplam	20	30

8. Sömestir		
Medeni Hukuk (Tekrar ve Geliştirme Kursları)	8	12
Kamu Hukuku (Tekrar ve Geliştirme Kursları)	8	12
Ceza Hukuku (Tekrar ve Geliştirme Kursları)	4	6
Kurs Sınavları	—	---
Toplam	20	30

Ana Toplam	144	243
-------------------	------------	------------

2. Eğitimin Aşamaları⁸

2.1. Birinci Aşama (1-4 Sömestir)

Öğrenimin bu birinci aşaması dört sömestirdir. Bu birinci aşamada Hukukun üç ana dalı; Özel Hukuk, Kamu Hukuku ve Ceza Hukuku ve ayrıca Temel Hukuk Bilimleri dersleri (Hukuk Tarihi, Hukuk Felsefesi, Hukuk Sosyolojisi ve Hukuk Metodolojisi vs.) öğretilmektedir.

Bütün zorunlu derslerden sömestir sonunda bir bitirme sınavı yapılmaktadır. Bu sınavlarda derslerde öğretilen bilgiler sorulmaktadır. Teorik bilgiler ve/veya bir olay sorularak iki saat içinde bir yazılı rapor öğrenciden istenir.

Bu dönem sonu sınavları öğrencilerin başarı durumlarını kontrol etmeyi amaçlamaktadır ve başarı notu bir kısmı ara sınavlar sonucunda belirlenir. Bütün sınavlar kredili sisteme göre değerlendirilmektedir. Bu puanlama sistemi de derslerin saatlerinin fazlalığına yani dersin içeriğinin artışına göre değer kazanmaktadır.

Ayrıca sömestr tatillerinde öğrenciler tarafından dönem ödevi yapılması gerekmektedir. Bu çalışma öğrencilere verilen bir olay üzerine yazılan bilirkişi raporu niteliğindedir. Bu çalışmada esnasında öğrencilerden, ilgili yargı kararlarını ve literatürü değerlendirmeleri beklenmektedir.

Ara sınavın başarıyla tamamlanabilmesi için aşağıdaki sınavların ve dönem ödevinin başarılması gerekmektedir:

- Her birisi 3'er kredilik Temel Hukuk Bilimleri derslerinden iki sınav,
- Her birisi 6 kredilik iki dönem ödevi,
- İlk dört sömestrde sunulan zorunlu derslerden 60 kredilik dersin (30 Kredi Özel Hukuk, 20 Kredi Kamu Hukuku ve 10 Kredi Ceza Hukuku) başarıyla tamamlanması.

Ara sınavların başarılması ağırlıklı alan öğrenimi için ön şarttır.

2.2. İkinci Aşama (5-6 Sömestir)

5. ve 6.sömestir ile başlayan eğitimin ikinci bölümde, sunulan derslerle zorunlu alanlardaki bilgilerde derinleşme amaçlanmakta ve zorunlu alan derslerinin içeriğinin genişletilmektedir. Bu amaçla programa; Ekonomi ve Firmalar, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku, İletişim-Telekomünikasyon ve Medya Hukuku, Uluslararası Hukuk, Avrupa Hukuku, Uluslararası Özel Hukuk, İhtilafların Giderilmesi ve Sözleşme Yazma, Devlet ve İdare, Kriminoloji ya da Vergi Hukuku gibi dallar eklenmektedir.

⁸ Prüfungsamt der Rechtswissenschaftlichen Fakultät – Aufbau des Jurastudiums – Stand 09.06.2008

Bu öğrenim bölümü üniversitenin ağırlık alanı sınavıyla neticelenmektedir. Birinci hukuk sınavının % 30'luk kısmı, bu dönemde alınan notların hesaplanarak belirlenmektedir.

Ağırlık alanı sınavı sömestr final sınavı ve bir seminer ile biter. Bu sınavlar ağırlık alanı sınavının kısımlarını oluşturmaktadır. Bu sınavlar da, ara sınav gibi, kredi sistemine göre değerlendirilmektedir. Ağırlık alanı sınavının başarıyla tamamlanması için aşağıdaki kredilere ulaşılmaması gerekmektedir.

- Temel Hukuk Bilimleri derslerinden birisinde bir yarıyıl sonu sınavı (3 Kredi),
- Bir seminer çalışması (9 Kredi)
- Ağırlık alanına ait derslerden dönem sonu final sınavı (toplam 18 Kredi)

Bu bahsedilen kısmi sınavlardan sınav yönetmeliği § 26 Abs. 1 Buchst. a), b) ve c) de yer alan derslerden ortalama 4,0 puan almış olanlar ve yada § 26 Abs. 1 Buchst. a) ve b) de yer alan sınavlardan 3,5 puan alanlar ağırlıklı alan eğitimini başarmış sayılırlar.

2.3. Üçüncü Aşama (7-8 Sömestr)

Yedinci sömestrde büyük sınava hazırlık başlar. Devlet tarafından zorunlu olarak öngörülen bu sınav, üniversitedeki sınavlardan farklıdır. Bu sınavda, bir bitirme sınavı formatında bütün bilgiler kontrol edilmektedir.

Zorunlu devlet sınavına hazırlık için yaklaşık bir yıl gibi bir zaman gerekmektedir. Bu dönem zarfında bütün zorunlu derslerin konuları ki bunlar ilk sömestrde okutulmaktadır, bir defa daha tekrar edilir ve konulara derinlemesine girilir. Münster Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde haftalık 20 saatlik sömestr aralarında "1. Staatsexamen" hazırlık kursları verilmektedir. Bu kurslarda sınav için gerekli olan bütün alanlarda tekrar ve konuların derinliğine inen bilgiler aktarılmaktadır. Bu kursların hocaları aynı zamanda devlet sınavının komisyonlarında da yer almaktadırlar.

2.4. Dördüncü Aşama (8. Sömestr Sonrası)

Üniversitedeki eğitim, Adalet Sınav Dairesine (Justizprüfungsamt) başvuruyla bitmektedir. Bu sınav eyaletlerin ilgili adalet sınav daireleri tarafından icra edilmektedir. Üniversitedeki eğitimin not ortalaması bu sınavda % 30'luk ağırlığı oluşturmaktadır. Yani Eyalet Adalet Dairesince yapılan sınavdan alınan skor % 70'lik bir orana sahiptir.

Bu sınav sözlü ve yazılı kısımdan oluşmaktadır. İlk önce 6 adet yazılı sınav yapılmaktadır. Bu sınavda bir olay verilerek bunun çözümü istenmektedir. Bu sınavlardan sonra sözlü sunum içeren bir sözlü sınav yapılmaktadır, bu sınavın ardından ise soru-cevap içeren bir mülakat bölümü yapılmaktadır.

Öğrencilerin okulu erken bitirmesini teşvik etmek amacıyla, onlara “Serbest Deneme” imkânı sunulmaktadır. Bu sınav için 8. Sömestre kadar müracaat şartı bulunmaktadır. Bu deneme başarısız olursa ikinci deneme hakkı da bu öğrenciye verilmektedir. Böylelikle bu hakka sahip olan öğrencilerin toplamda üç sınav hakkı olmaktadır⁹. 7. Sömestrden önce bu sınava müracaat edenlere buna ilave olarak bir başka imkân daha sunulmaktadır. Bu öğrenciler bütün sınavları bir blok halinde de değil de iki ya da üç ayrı zamanda olmaya hak kazanmaktadırlar¹⁰.

3. Mesleki Yabancı Dil Yeterlilik Belgesi¹¹

Ara sınava ve ağırlıklı alan sınavına ek olarak her öğrencinin, öğrenimi sırasında yabancı dilde yapılan bir hukuk dersini başardığını belgelemesi ya da hukuk ağırlıklı bir yabancı dil kursuna gittiğini belgelemesi gerekmektedir. İngilizce sunulan derslerin yanında İspanyol, Türk ve İtalyan ve Rus hukuklarına ilişkin dersler bu dillerde sunulmaktadır. Yine altı haftalık yurtdışı stajıyla bu dil bilgisi belgesi oluşturulabilir.

4. Anahtar Özellikler¹²

Temel eğitimde en azından haftada 2 saat “*anahtar özellikler derslerinin*” alınmış olması gerekmektedir. İkinci eğitim bölümünde ise buna ek olarak en az iki saatlik ders alınması gerekir. Bu eğitimde sözlü sunum yapmak gerekmektedir. Ne Münster Üniversitesi Sınav Yönetmeliği ve ne de Kuzey Ren Westfalya Eyaleti Hukuk Eğitimi Kanunu (*Juristenausbildungsgesetz Nordrhein-Westfalen, JAG-NRW*) öğrencileri bu tür dersler bakımından, derslere katılım belgesi ya da sınavı başardığını gösteren başarı belgesi getirmeye mecbur tutmamaktadır.

5. Öğrenim Sırasında Staj¹³

Üniversitedeki öğrenimin yanında göre, derslerin yapılmadığı zamanlarda üç aylık pratik eğitim yapılması gerekmektedir. Bu sürenin 6 haftası bir avukat yanında ya da şirkette, diğer 6 hafta ise devletin idari organlarında yapılacaktır¹⁴.

⁹ JAG- NRW § 25

¹⁰ JAG- NRW §12

¹¹ Prüfungsamt der Rechtswissenschaftlichen Fakultät – Aufbau des Jurastudiums – Stand 09.06.2008, s.5

¹² Prüfungsamt der Rechtswissenschaftlichen Fakultät – Aufbau des Jurastudiums – Stand 09.06.2008, s.5

¹³ Prüfungsamt der Rechtswissenschaftlichen Fakultät – Aufbau des Jurastudiums – Stand 09.06.2008, s.6

¹⁴ JAG-NRW § 8

1. Ara Sınav Aşaması “Zwischenprüfung” (1-4 Sömestir)¹⁵

Eğitimin ilk aşaması olan ara sınav döneminde, her birisi 3'er kredilik olan 2 dönem sonu sınavı, her birisi 6'şar kredilik olan 2 adet dönem ödevi hazırlanması ve ilk dört sömestirde alınan toplam 60 kredilik zorunlu derslerin başarıyla tamamlanması gerekmektedir¹⁶.

Ara sınavların her birisi bu derslerin verildiği dönemin sonunda yapılmaktadır. Ancak bu kuralın istisnası vardır. Sömestir ortasında biten blok derslerin sınavları, sınav yeri ve zamanı sınav tarihinden en geç altı hafta önceden ilan edilmek şartıyla önceden yapılabilir. Sınavlara önceden kayıt yaptırmak gerekmektedir. Söz konusu kayıtların en geç sınavın yapılacağı haftanın başlangıcından önceki en son pazartesi gününe kadar yapılması gerekmektedir.

Sınavlarda genel olarak 60-120 dakika arasında bir süre verilmektedir.

Dönem ödevleri ise yarıyıl tatilinin başlangıcında verilmektedir. Bu ödevlerin hazırlanması için bütün yarıyıl tatili süresince öğrencilerin zamanı bulunmaktadır. Dönem ödevlerine kayıt ise çalışmanın en son verilme tarihinden iki hafta önce yapılmalıdır.

Sınava kayıt yaptıran bir öğrenci kayıt yaptırma süresi içinde bu kaydını sil-direbilir. Bu tarih geçtikten sonra, kayıt bir daha silinemez. Kayıt yaptırılmış ancak çalışma süresinde teslim edilmemişse ya da sınava girilmemişse, bu kişi için bu dönem ödevi ya da sınav notu “0” olarak kayıtlara geçer. Sınavda başarılı kabul edilmek için;

- Her biri 3 kredilik olan Temel Hukuk Bilimleri derslerinden yapılan dönem sonu sınavlarının en az ikisinde başarılı olmak
- Her biri 6 kredilik olan iki dönem ödevinin yapılması ve
- Toplam kredileri 60'ı bulan ve ilk dört sömestirde sunulan zorunlu derslerin dönem sonu sınavlarının başarılı olması gerekmektedir.

Başarılan her bir ders için bir belge düzenlenmemektedir. Ancak öğrenci işleri her bir öğrenci için ayrı bir hesap açar ve bu hesaba alınan derslerin sınav bilgileri girilir. Bir öğrenci bütün ara sınavları başardığında kendisine “ara sınav başarı belgesi” verilir.

Öğrencilerin her bir dersten iki defa sınav hakları vardır. Sınavın ikinci denemesi daha sonraki düzenli sınavlardır.

Eğer bir öğrencinin üç ana daldan ya da Temel Hukuk Bilimlerinden olan derslerden girdiği bütün sınavlardan ve yaptığı dönem ödevlerinden aldığı neti-

¹⁵ (Prüfungsordnung der Rechtswissenschaftlichen Fakultät der Westfälischen Wilhelms-Universität Münster vom 7.Mai 2004 in der Fassung vom 22.April 2008*), in: <http://www.jura.uni-muenster.de/go/organisation/pruefungsamt/zp-verfahren.html>

¹⁶ Prüfungsordnung Jura-WWM § 17-18

ceye göre, ara sınav için gerekli olan kredi sayısına ulaşması artık imkânsız hale gelmişse, o öğrenci kesin olarak ara sınavda başarısız sayılacaktır.

Sınavlar detaylı olarak ele alındığında ise durum şudur:

a) Medeni Hukuk

Ara sınav aşamasında 14 dönem sonu sınavı sunulmaktadır ve bunların kredi değeri 54'tür. Yukarıda da açıklandığı üzere, her bir sınav sadece bir defa tekrarlanabilir.

Bu sunulan derslerden başarılı sayılabilmek için öğrencin 30 krediye ulaşması aranmaktadır. Eğer öğrenci sınavları iki defa denemiş ve 24 krediye ulaşamamışsa artık Medeni Hukuktan tamamen kalmıştır.

b) Kamu Hukuku

Ara sınav aşamasından 8 dönem sonu sınavı sunulmaktadır ve bunların kredi değeri 33'tür.

Öğrencinin bu derslerden başarılı sayılabilmesi için 20 krediye ulaşması zorunludur. Bir öğrenci sınavları iki defa denemiş, buna rağmen 13 krediye ulaşamamışsa Kamu Hukukundan kalmıştır.

c) Ceza Hukuku

Ara sınav aşamasında 5 dönem sonu sınavı sunulmaktadır ve bunların kredi değeri 21'tür. Derslerden başarılı sayılabilmek için öğrencin 10 krediye ulaşması gerekmektedir. Bir öğrenci sınavları iki defa denemiş ve 11 krediye ulaşamamışsa artık Ceza Hukukundan tamamen kalmıştır.

d) Dönem Ödevi

Her birinden birer adet olmak üzere üç ana bölümden (Medeni Hukuk, Kamu Hukuku ve Ceza Hukuku) dönem ödevi yapılmaktadır. Her bir dönem ödevi bir defa tekrar edilebilir. Bu çalışmalardan en az ikisinin başarıyla verilmesi gerekmektedir. İki ödev iki denemeye rağmen hala başarılamamışsa artık öğrenci dönem ödevinden kesin olarak kalmıştır.

e) Temel Hukuk Bilimleri Sınavları

Ara sınav aşamalarından bu bölümde sınav sayısı belirlenmemiştir. Bu sınavların her birinin değeri 3 kredidir. Yukarıda da temas edildiği gibi, her bir sınav sadece bir defa daha tekrarlanabilir.

Sınav sayısının bu alanda sınırlanmaması öğrencinin sınırsız bir şekilde bu alanda deneme yapacağı anlamına gelmemektedir. Normalde Fakülte düzenli olarak sınırlı sayıda ders organizasyonu yapmaktadır. Bir öğrenci bu düzenli şekilde sunulan sınav imkânında iki defa başarılı olamazsa, artık bir daha bu alanda sınava girme şansına sahip olamaz.

f) Ara Sınavın Başarılması

Ara sınavın başarılması hukuk eğitiminin ikinci aşaması olan “*Ağırlıklı Alan Öğrenimi*” için ön şarttır. Bu dönem normalde 4. Sömestir ile birlikte sona ermektedir. Ancak daha sonraki dönemlerde de verilebilir.

	Aranan Kredi Tutarı	Derslerin Kredi Değeri
Özel Hukuk	30	54
Kamu Hukuku	20	33
Ceza Hukuku	10	21
Temel Hukuk Bilimleri	2 (6 Kredi)	4-6 (12-18 Kredi)
Dönem Ödevi	2 (12 Kredi)	3 (18 Kredi)

Hukuk öğrencisi bu tabelada “aranan kredi tutarı” sütununda gösterilen derslerin kredilerine ulaştığı andan itibaren başarılı sayılır. Ayrıca bir sınava tabi tutulmayacaktır.

Bölüm III

Ağırlıklı Alan Eğitimi Dönemi¹⁷

Ağırlıklı alan bölümlere ayrılabilir. Bütün bölümler için “Temel Hukuk Bilimleri” dersleri ortaktır ve zorunludur. Bunun yanında bu öğrenim aşamasında, her bir bölümde zorunlu dersler, seçimlik dersler ve seminerler, ağırlıklı alana göre değişiklik arz etmektedir.

Ağırlıklı alanda sunulan Temel Hukuk Bilimleri derslerinden en az iki saatlik bir dersin başarılması gerekmektedir. Ara sınav döneminde verilen Temel Hukuk Bilimleri dersleri ağırlıklı alan kapsamında yeniden değerlendirmeye alınmaz. Zorunlu Dersler olarak adlandırılan dersler en az her ikinci dönemde ders programında yer almaktadır.

Buna karşılık seçimlik dersler düzensiz aralıklarla sunulmaktadır. Ancak ağırlıklı alanlardaki bütün programlar bu alanı seçen öğrencilerin başarı için gerekli krediye iki dönemde ulaşabilecekleri şekilde yapılmaktadır.

Seminer çalışmalarının seçilen ağırlıklı alana ait bir derste yapılması gerekmektedir. Zaten ders programı da buna uygun olarak hazırlanmaktadır.

Fakülte öğrenimin hangi akış planı içinde sürdürüleceğini verdiği programla önermektedir.

¹⁷ Beschluss des Fachbereichsrates der Rechtswissenschaftlichen Fakultät vom 08.12.2009, in: <http://www.jura.uni-muenster.de/go/studieren/rechtsgrundlagen.html>

I. Ağırlıklı Alanlara Göre Öğrenim Planları

Hukuk Fakültesi tarafından ağırlıklı alana göre hangi sırayı takip ederek sınavların yapılacağı tavsiye niteliğinde öğrencilere sunulmaktadır.

1. Ekonomi ve Şirketler

Bu ağırlıklı alan beş ana bölüme ayrılmıştır.

Alman ve Avrupa Ortaklıklar Hukuku, Banka ve Sermaye Piyasaları Hukuku, Finansal Hizmetler, Kamusal Ekonomi Hukuku ve Pazar ve Rekabet Hukuku

Bu çerçevede Temel Hukuk Bilimleri'nden haftalık 2 saatlik, zorunlu derslerden haftada 4 saatlik ve seçimlik derslerden haftada 8 saatlik dersler alınarak, sınavlarının başarıyla tamamlanması gerekmektedir. Bu programda ayrıca 2 saatlik seminer çalışması yapılması zorunludur.

1.1 Zorunlu Dersler

“Ekonomi ve Şirketler” ağırlık alanı öğrencilerinin hepsinin Sermaye Ortaklıkları Hukuku ve Hukuki Şekillendirme II/1 (Ekonomi Hukukunda Sözleşme Taslağı Hazırlama) derslerini başarıyla tamamlamaları gerekmektedir.

1.2 Seçimlik Dersler

Bu ana bölümde haftalık toplam 8 saatlik seçimlik dersin başarıyla tamamlanması gerekmektedir. Haftalık 8 saatlik dersler iki grup içinden seçilecektir. Birinci gruptan 6 saatlik, ikinci gruptan ise 2 saatlik ders seçimi yapılacaktır.

1.2.1. Haftalık 6 Saat Seçilecek Program

Öğrenciler haftalık 8 saatlik seçimlik derslerin 6 saatlik kısmını aşağıdaki programdan seçeceklerdir.

a) Alman ve Avrupa Şirketler Hukuku

- Şirketler Grubu ve Dönüşüm Hukuku
- Avrupa Ortaklık Hukuku
- Sermaye Piyasası Hukuku ve Yatırım Bankacılığı

b) Banka ve Sermaye Piyasası Hukuku

- Banka Hukuku I / Commercial Banking I (Temel Esaslar ve Kredi Sözleşmeleri)
- Banka Hukuku II / Commercial Banking II (Hesap Hareketleri)
- Sermaye Piyasası Hukuku ve Yatırım Bankacılığı

c) Finansal Hizmetler

- Sigorta Sözleşmeleri Hukuku
- Banka Hukuku I / Commercial Banking I (Temel Esaslar ve Kredi Sözleşmeleri)

- Bankaları ve Sigortaları Denetleme Hukuku

d) Kamusal Ekonomi Hukuku

- Kamusal Ekonomi Hukuku (Giriş)
- Uluslararası Kamusal Ekonomi Hukuku (Dış Ekonomi Hukuku, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) Hukuku)
- Bankaları ve Sigortaları Denetleme Hukuku

e) Piyasa ve Rekabet

- Kartel Hukuku
- Rekabet Hukuku
- Sınaî ve Fikri Haklar

1.2.2. Haftalık 2 Saatlik Ders Seçilecek Program

Öğrenciler haftalık 8 saatlik seçimlik derslerin 2 saatlik kısmını seçtikleri ana bölüme göre özellikle aşağıdaki programdan seçeceklerdir.

a) Alman ve Avrupa Şirketler Hukuku

- Kartel Hukuku
- Rekabet Hukuku
- Muhasebe ve Bilanço (Muhasebe, Ticari Bütçe, Vergi Bütçesi)
- Gelir Vergisi Hukuku (Gelir Vergisinin Oluşması Sistemi, Vergi Yü- kü, Gelir Kaynakları, Gelir Kaynaklarının Araştırılması, Özel Harca- malar)
- İflas Hukuku

b) Banka ve Sermaye Piyasası Hukuku

- Bankaları ve Sigortaları Denetleme Hukuku
- Muhasebe ve Bilanço (Muhasebe, Ticari Bütçe, Vergi Bütçesi)
- Şirketler Grubu ve Dönüşüm Hukuku
- Sigorta Sözleşmesi Hukuku

c) Finansal Hizmetler

- Banka Hukuku II / Commercial Banking II (Hesap Hareketleri)
- Muhasebe ve Bilanço (Muhasebe, Ticari Bütçe, Vergi Bütçesi)
- Şirketler Grubu ve Dönüşüm Hukuku
- Sermaye Piyasaları Hukuku ve Yatırım Bankacılığı

d) Kamusal Ekonomi Hukuku

- Kartel Hukuku
- İletişim Hukuku

- Radyo Hukuku ve Basın Hukuku
- Bilgi Saklama Hukuku
- Telif Hakkı Hukuku
- Telekomünikasyon Hukuku
- Hukuksal Şekillendirme II/2 (Kamu Hukukunda)

e) Pazar ve Rekabet Hukuku

- Sermaye Piyasaları Hukuku ve Yatırım Bankacılığı
- Uluslararası Kamusal Ekonomi Hukuku (Dış Ekonomi Hukuku, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) Hukuku)
- Sınaî ve Fikri Haklar
- Şirketler Grubu ve Dönüşüm Hukuku

1.2.3. Tavsiye Edilen Dersler

Ayrıca öğrencilere yukarıda 1.2.1.başlığı altında yer alan derslerden birisinin daha alınmasını önerilmektedir.

1.3. Seminer Çalışması

Öğrenciler zorunlu ya da seçimsel derslerden ya da Temel Hukuk Bilimleri derslerinden herhangi birisindeki seminer programlarına katılarak seminer çalışması yapabilir.

1.4. Öğrenim Akış Planı

a) Alman ve Avrupa Şirketler Hukuku		
5. Sömestr (Başlama Kış Dönemi)	Haftalık Ders Saati	Kredi
Temel Hukuk Bilimleri	2	3
Sermaye Şirketleri Hukuku	2	3
Sermaye Piyasaları Hukuku	2	3
Diğer Seçimsel Ders	2	3
6. Sömestr (SS)		
Şirketler Grubu ve Dönüşüm Hukuku	2	3
Avrupa Ortaklık Hukuku	2	3
Sözleşme Hazırlama	2	3
Seminer	2	9

b) Banka ve Sermaye Piyasası Hukuku		
5. Sömestir (Başlama Kış Dönemi)	Haftalık Ders Saati	Kredi
Temel Hukuk Bilimleri	2	3
Sermaye Şirketleri Hukuku	2	3
Banka Hukuku I	2	3
Sermaye Piyasaları Hukuku	2	3
6. Sömestir (SS)		
Banka Hukuku II	2	3
Sözleşme Hazırlama	2	3
Diğer Seçimlik Ders	2	3
Seminer	2	9

c) Finansal Hizmetler		
5. Sömestir (Başlama Kış Dönemi)	Haftalık Ders Saati	Kredi
Temel Hukuk Bilimleri	2	3
Sermaye Şirketleri Hukuku	2	3
Sigorta Şirketleri Hukuku	2	3
Banka Hukuku	2	3
6. Sömestir (SS)		
Sözleşme Hazırlama	2	3
Banka Denetleme	1	1,5
Sigorta Denetleme	1	1,5
Diğer Seçimlik Ders	2	3
Seminer	2	9

d) Kamusal Ekonomi Hukuku		
5. Sömestir (Başlama Kış Dönemi)	Haftalık Ders Saati	Kredi
Temel Hukuk Bilimleri	2	3
Sermaye Şirketleri Hukuku	2	3
Kamusal Ekonomi Hukuku	2	3
Diğer Seçimlik Ders	2	3
6. Sömestir (SS)		
Uluslararası Kamusal Ekonomi Hukuku	2	3
Banka Denetleme	1	1,5
Sigorta Denetleme	1	1,5
Sözleşme Hazırlama	2	3
Seminer	2	9

e) Pazar ve Rekabet		
5. Sömestir (Başlama Kış Dönemi)	Haftalık Ders Saati	Kredi
Temel Hukuk Bilimleri	2	3
Sermaye Şirketleri Hukuku	2	3
Kartel Hukuku	2	3
Mesleki Yasal Koruma	2	3
6. Sömestir (SS)		
Rekabet Hukuku	2	3
Sözleşme Hazırlama	2	3
Diğer Seçimlik Ders	2	3
Seminer	2	9

2. İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku

Ağırlık alanı “İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku” ana bölümler olmadan sunulmaktadır. Bu çerçevede haftalık 2 saatlik Temel Hukuk Bilimleri, 8 saatlik ortak zorunlu derslerden ve 4 saatlik seçimlik derslerden alınarak sınavlarının başarıyla tamamlanması gerekmektedir. Haftalık 2 saatlik seminer çalışmasının da yine bu kapsamda başarıyla tamamlanması gerekmektedir.

Ağırlıklı alanda sunulan Temel Hukuk Bilimleri derslerinden en az 2 saatlik bir dersin başarılması gerekmektedir.

2.1. Zorunlu Dersler

Haftalık dört saatlik aşağıdaki derslere devam edip bu derslerin dönem sonu sınavlarının başarıyla verilmesi gerekmektedir:

- İş Hukuku II
- Avrupa ve Uluslararası İş ve Sosyal Hukuk
- Sosyal Hukuk

2.2. Seçimlik Dersler

(1) Aşağıdaki derslerden (haftalık 4 saat) dönem sonu sınavının başarılması gerekmektedir:

- İş Mahkemeleri Usul Hukuku
- Change Management
- 20.yy İş Hukukundaki Gelişmeler
- İş Hukuku III (Derinleşme Kollektif İş Hukuku)
- Yaşlılık Sigortası
- İş İlişkisinin Bitirilmesinde İş ve Sosyal Hukuk Sorunları
- 20.yy Sosyal Hukuktaki Gelişmeler

- Hastalık Sigortası Hukuku
- Sosyal Güvenlik Yargısı ve Sosyal Güvenlik Usul Hukuku Sosyal Güvenlik Hukukuyla İlişkili Olarak Tazminat Hukuku
- Bakım Denkleştirme
- Hastalık Sigortası Hukuku (Derinleşme)
- Usul Hukuku (Derinleşme)
- Kamu Hizmetleri Hukuku
- Ağırlık Alanında Kabul Edilen Diğer Dersler

2.3. Seminer

Öğrenciler zorunlu ya da seçimli derslerden ya da Temel Hukuk Bilimleri derslerinden herhangi birisinden seminer programlarına katılarak seminer çalışması yapabilir.

2.4. Öğrenim Akış Planı

2.4.1. Örnek 1 (ağırlıklı olarak İş Hukuku)

5. Sömestr (Başlama Kış Dönemi)	Haftalık Ders Saati	Kredi
Temel Hukuk Bilimleri	2	3
İş Hukuku II	2	3
Sosyal Hukuk	4	6
6. Sömestr (SS)		
İş Hukuku III	2	3
Uluslararası ve Avrupa İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	2	3
İş Usul Hukuku	2	3
Seminer	2	9

2.4.2. Örnek 1 (ağırlıklı olarak Sosyal Güvenlik Hukuku)

5. Sömestr (Başlama Kış Dönemi)	Haftalık Ders Saati	Kredi
Temel Hukuk Bilimleri	2	3
İş Hukuku II	2	3
Sosyal Güvenlik Hukuku	4	6
6. Sömestr		
Yaşlılıkta Güvence	2	3
Avrupa ve Uluslararası İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	2	3
Sosyal Güvenlik Hukuku Bağlantılı Tazminat Hukuku	1	1,5
Seminer	2	9

3. İletişim, Telekomünikasyon ve Medya Hukuku

Ağırlıklı alan İletişim Hukuku, Telekomünikasyon Hukuku ve Medya Hukuku, modern haberleşmenin ve iletişim toplumunun özel hukuk ve kamu hukuku sorunlarını tek yapı içinde incelemektedir

Bu çerçevede haftalık 2 saatlik Temel Hukuk Bilimleri, 6 saatlik ortak zorunlu derslerden ve 6 saatlik seçimlik derslerden alınarak sınavlarının başarıyla tamamlanması gerekmektedir. Haftalık 2 saatlik seminer çalışmasını yine bu kapsamda başarıyla tamamlanması gerekmektedir.

3.1. Zorunlu Dersler

Haftalık 6 saatlik aşağıdaki derslere devam edip bu derslerin dönem sonu sınavlarının başarıyla verilmesi gerekmektedir:

- İletişim Hukuku
- Telif Hakları Hukuku
- Radyo-Televizyon Hukuku ve Basın Hukuku

3.2. Seçimlik Dersler

Bu bölümün her birisi haftalık 2 saat üzerinden programda yer almakta olan aşağıdaki derslerinden, haftalık 6 saatlik derslerin yani üç dersin dönem sonu sınavının başarılması şarttır.

- Telekomünikasyon Hukuku
- Veri Koruma Hukuku
- Fikri ve Sınaî Haklar için Ek Eğitim Dersleri
- Patent Hukuku
- Rekabet Hukuku
- Kartel Hukuku
- “Ekonomi ve Şirketler” Ağırlık Alanının Dersleri
- Rekabet Hukuku
- Kartel Hukuku
- Fikri ve Sınaî Haklar
- İhale Hukuku
- Uluslararası Kamusal Ekonomi Hukuku (Dış Ekonomi Hukuku, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) Hukuku)
- Ağırlık Alanında Kabul Edilen haftalık 2 saatlik diğer Ağırlıklı Alan Dersleri

3.3. Seminer

Temel Hukuk Bilimleri derslerinden, zorunlu ve seçimlik derslerden seminer programı sunulan derslerden seminer çalışması yapılabilir.

3.4. Öğrenim Akış Planı

5. Sömestr (Başlama Kış Dönemi)	Haftalık Ders Saati	Kredi
Temel Hukuk Bilimleri	2	3
İletişim Hukuku	2	3
Veri Koruma Hukuku	2	3
Radyo-Televizyon Hukuku ve Basın Hukuku	2	3
6. Sömestr (Kış Dönemi)		
Telif Hakkı Hukuku	2	3
Telekomünikasyon Hukuku	2	3
Rekabet Hukuku	2	3
Seminer	2	9

4. Milletlerarası Hukuk Avrupa Hukuku ve Milletlerarası Özel Hukuk

Ağırlık alan “Milletlerarası Hukuk - Avrupa Hukuku – Milletlerarası Özel Hukuk” ana bölümler olmadan sunulmaktadır.

Bu çerçevede haftalık 2 saatlik Temel Hukuk Bilimleri, 6 saatlik ortak zorunlu derslerden ve 6 saatlik seçimlik derslerden alınarak sınavlarının başarıyla tamamlanması gerekmektedir. Haftalık 2 saatlik seminer çalışmasını yine bu kapsamda başarıyla tamamlanması gerekmektedir.

4.1. Zorunlu Dersler**4.1.1. Haftalık 6 Saatlik Dersler**

Haftalık 6 saatlik aşağıdaki derslere devam edip bu derslerin dönem sonu sınavlarının başarıyla verilmesi gerekmektedir:

a) Kamu Hukuku Zorunlu Dersler

- Milletlerarası Hukuk I
- Avrupa Hukuku (Derinleşme)

b) Özel Hukuk Zorunlu Dersleri

- Karşılaştırmalı Hukuka Giriş
- Uluslararası Özel Hukuk Usulü
- Milletlerarası Özel Hukuk (derinleşme)
- Avrupa Sözleşme Hukuku ve BM-Satın Alma Hukuku
- Avrupa Özel Hukuk

4.1.2. Haftalık 2 Saatlik Dersler

Bu her iki zorunlu alandan haftalık en az 2 saatlik derse devam edip bu derslerin dönem sonu sınavlarının başarıyla verilmesi gerekmektedir.

4.2. Seçimlik Dersler

Haftalık 6 saatlik özellikle aşağıdaki seçimlik derslere devam edip bu derslerin dönem sonu sınavlarının başarıyla verilmiş olması lazımdır.

- Zorunlu Derslerden(başlık 4.1.) zorunlu dersler kısmında saydırılmayan dersler
- Milletlerarası Hukuk II
- Temel Haklar ve Özgürlükler ve milletlerarası Düzen
- Uluslararası Kamusal Ekonomi Hukuku (Dış Ekonomi Hukuku, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) Hukuku)
- Avrupa Hukukunda Yeni Mahkeme Kararları
- Avrupa Hukuku Olay Çözümleme (Pratik Çalışmalar)
- Rekabet Hukuku
- Kartel Hukuku
- Hakemlik Usul Hukuku
- Uluslararası Hakemlik Usul Hukuku
- Ceza Hukuku ve Avrupa Ceza Hukukunda Uluslararası Hukuki Yardım
- Milletlerarası Ceza Hukuku
- Avrupa Ortaklık Hukuku
- Avrupa ve Uluslar arası İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku
- Yabancı Dille Eğitim Programından: „The Common Law of Contract“, „U.S. Constitutional Law“, „Droit des obligations français“ und „Droit commercial et des sociétés“.

4.3. Seminer

Temel Hukuk Bilimleri derslerinden, zorunlu ve seçimlik derslerden seminer programı sunulan derslerden seminer çalışması yapılabilir. Özellikle şu alanlardan:

- Uluslar arası Özel Hukuk, Milletlerarası Hukuk,
- Avrupa Hukuku, Avrupa Özel Hukuku,
- Avrupa ve Uluslar arası Rekabet ve Kartel Hukuku,
- Avrupa Ceza Hukuku, Ceza Hukuku Alanında Uluslar arası Hukuki Yardım,

- Milletlerarası Ceza Hukuku,
- Dış Ticaret Hukuku,
- Uluslar arası Dış Ticaret Hukuku,
- Uluslar arası Medeni Usul Hukuku,
- Uluslar arası Hakemlik
- Mukayeseli Hukuk,
- Mukayeseli Hukuk Tarihi

4.4. Öğretim Akış Planı

5. Sömestr (Başlama Kış Dönemi)	Haftalık Ders Saati	Kredi
Temel Hukuk Bilimleri	2	3
Zorunlu Ders 1	2	3
Zorunlu Ders 1	2	3
Seçimlik Ders 1	2	3
6. Sömestr (Başlama Kış Dönemi)		
Zorunlu Ders 3	2	3
Seçimlik Ders 2	2	3
Seçimlik Ders 3	2	3
Seminer	2	9

4.5. Avrupa Özel Hukuku

Bir kişi Avrupa Özel Hukukundan 15 krediden daha fazla krediye sahip olmuşsa, o kişi ağırlık alanı sınavını Avrupa Özel Hukuku alanında yaptığına dair ek bir belge almaya hak kazanmaktadır.

5. Hukuki Şekillendirme ve Anlaşmazlık Çözümü

Ağırlık alanı “Hukuki Şekillendirme ve Hakemlik” iki ana bölüm altında sunulmaktadır. “Özel Hukuk” ve “ Kamu Hukuku”

Bu bölümün programı kapsamında haftalık 2 saatlik Temel Hukuk Bilimleri, 6 saatlik ortak zorunlu derslerden ve 6 saatlik seçimlik derslerden alınarak sınavlarının başarıyla tamamlanması gerekmektedir. Haftalık 2 saatlik seminer çalışması yine her ağırlıklı alanda arandığı gibi burada da aranmaktadır.

5.1.Zorunlu Dersler

Ağırlıkla alan bölümüne göre haftalık 6 saatlik aşağıdaki derslere devam edilip bu derslerin dönem sonu sınavlarının başarıyla verilmesi gerekmektedir:

a)Ağırlıklı Alan Ana Bölüm Özel Hukuk:

- Hukuki Şekillendirme I (Haftalık 2 saat.)

- Hukuki Şekillendirme II/1 (Ekonomi Hukukunda Sözleşme Metinleri Hazırlama) (Haftalık 2 saat)
- Avukatlık Mesleği I veya II (Haftalık 1 saat)
- Görüşme Stratejileri ve Adli Taktik I ya da II (Haftalık 1 saat)

b) Ağırlıklı Alan Ana Bölüm Kamu Hukuku:

- Hukuki Şekillendirme I (Haftalık 2 saat.)
- Hukuki Şekillendirme II/2 (Kamu Hukukunda Hukuki Şekillendirme) (Haftalık 2 saat)
- Avukatlık Mesleği I veya II (Haftalık 1 saat)
- Görüşme Stratejileri ve Adli Taktik I ya da II (Haftalık 1 saat)

5.2. Seçimlik Dersler

5.2.1. Haftalık 6 Saatlik Ders

Seçimlik dersler alanında ağırlıklı alanı ana bölümlerine bağlı olarak özellikle aşağıdaki derslerden toplam haftalık 6 saatlik ders alınması ve dönem sonundaki final sınavlarının başarılmaması gerekmektedir. Ancak Usul Hukuku Derinleşme derslerinden en az birinin başarılmaması gerekmektedir.

a) Ağırlıklı Alan Özel Hukuk

- Tüketiciyi Koruma
- Hasar Hukuku
- Aile Hukuku II (Boşanma Hukuku ve Takip Eden Sorunlar)
- Miras Hukuku II
- Muhasebe ve Bilanço (Muhasebe, Ticari Bilanço, Vergi Bilançosu)
- Sigorta Sözleşmesi Hukuku
- Rekabet Hukuku
- Fikri ve Sinaî Haklar
- İş Hukuku II
- Bakım Tazminatı
- Avrupa Sözleşme Hukuku ve BM-Satın alma Hukuku
- Doktorun Sorumluluğu ve Özel Hukuk
- Tıp Hukukuna Giriş
- Atölyeler (Ekonomi Arabuluculuğu, Retorik, Sorgulama Dersi, Arabuluculuk)
- Avukatlık Mesleği Hukuku I ya da II (§ 3 e göre zorunlu ders olarak saydırılmamışsa)

- Görüşme Stratejileri ve Adli Taktik I ya da II (§ 3 e göre zorunlu ders olarak saydırılmamışsa)
- Hukuki Şekillendirme II/2 (Kamu Hukukunda Hukuki Şekillendirme)
- Introductory course M & A

b) Ağırlıklı Alan Kamu Hukuku

- Planlama Hukuku
- Kamusal Ekonomi Hukuku
- Gelir Vergisi Hukuku
- Tıp Hukukuna Giriş
- Sosyal Sigorta Hukuku
- Avukatlık Mesleği Hukuku I ya da II (§ 3 e göre zorunlu ders olarak saydırılmamışsa)
- Görüşme Stratejileri ve Adli Taktik I ya da II (§ 3 e göre zorunlu ders olarak saydırılmamışsa)
- Hukuki Şekillendirme II/2 (Ekonomi Hukukunda Hukuki Şekillendirme)

5.2.2. Alınacak Usul Hukuku Dersleri

Usul Hukukunda Derinleşme olarak özellikle aşağıdaki dersler geçerlidir:

a) Özel Hukuktan

- Medeni Usul Hukuku (Derinleşme)
- İş Mahkemeleri Usul Hukuku
- Gönüllü Yargı
- Hakemlik Usulü Hukuku
- Uluslar arası Hakemlik Usulü Hukuku
- İflas Hukuku Usul Hukuku (Derinleşme)

b) Kamu Hukukundan

- İdari Usul Hukuku (Derinleşme)
- Anayasa ve Anayasa Yargısı Hukuku
- Vergi Usul Hukuku
- Usul Hukuku (Derinleşme)

5.3. Seminer

Temel Hukuk Bilimleri derslerinden, zorunlu ve seçimsel derslerden seminer programı sunulan derslerden seminer çalışması yapılabilir.

5.4. Öğrenim Akış Planı

5. Sömeſtr (Başlama Kış Dönemi)	Haftalık Ders Saati	Kredi
Temel Hukuk Bilimleri	2	3
Hukuki Şekillendirme I	2	3
Avukatlık Mesleği Hukuku I	1	1,5
Görüşme Stratejileri ve Adli Taktik II	1	1,5
Seçimlik Ders	2	3
6. Sömeſtr (Başlama Kış Dönemi)		
Hukuki Şekillendirme II	2	3
Seçimlik Ders	4	6
Seminer	2	9

6.Devlet ve İdare

Ağırlıklı alan “Ekonomi ve Şirketler” dört ana bölüm altında sunulmaktadır: Özerk Yönetimler, Çevre ve Planlama, Anayasa, Kamusal Ekonomi Hukuku

Bu programda haftalık 2 saatlik Temel Hukuk Bilimleri, 4 saatlik ortak zorunlu derslerden ve 4 saatlik özel zorunlu derslerden ve 4 saatlik seçimlik derslerden alınarak sınavlarının başarıyla tamamlanması gerekmektedir. Haftalık 2 saatlik seminer çalışmasını yine bu kapsamda başarıyla tamamlanması gerekmektedir.

6.1. Zorunlu Dersler**6.1.1. Bütün Ana Bölümler İçin Zorunlu Dersler**

Haftalık 4 saatlik aşağıdaki derslere devam edilip bu derslerin ağırlıklı alanın bütün bölümleri için dönem sonu sınavlarının başarıyla verilmesi gerekmektedir:

- İdare Bilimi ve Karar Bilimi
- Avrupa Hukuku II

6.1.2. İlgili Ana Bölümler İçin Zorunlu Dersler

Haftalık 4 saatlik aşağıdaki derslere devam edilip bu derslerin her bir bölüm için ayrı ayrı dönem sonu sınavlarının başarıyla verilmesi gerekmektedir:

- “Özerk İdareler” ana bölümünde Yerel Yönetimler Para İdaresi ve Sosyal Güvenlik Hukuku (Bölüm 1)
- “Çevre ve Planlama” ana bölümünde Çevre Hukuku ve Planlama Hukuku dersleri

- “Anayasa” ana bölümünde Anayasa ve Anayasa Yargılama Hukuku ve Kilise Hukuku
- “Kamusal Ekonomi Hukuku” ana bölümünde Kamusal Ekonomi Hukuku (giriş) ve Uluslar arası Kamusal Ekonomi Hukuku (Dış Ticaret Hukuku, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) Hukuku)

6.2. Seçimlik Dersler

Seçimlik dersler alanında, aşağıdaki derslerden haftalık 4 saatlik ders alınması ve dönem sonundaki final sınavlarının başarılmaması gerekmektedir.

- Devlet ve İdare ağırlık alanındaki daha önceden alınmamış olan bütün dersler
- Devletin Sorumluluğu Hukuku
- Avrupa Hukuku Olay Çözümleri
- Anayasa ve Uluslararası Düzen
- Kamu Hukukunda Hukuki Şekillendirme
- Telekomünikasyon Hukuku
- Radyo-Televizyon Hukuku ve Basın Hukuku
- İletişim Hukuku
- Kartel Hukuku
- Sigorta Denetleme Hukuku
- Banka Denetleme Hukuku
- Trafik Ceza Hukuku
- Vergi Hukukunun tarihi ve ekonomik Temelleri, Vergi Sistemine Giriş
- Muhasebe ve Bilanço (Muhasebe, Ticari Bilanço, Vergi Bilançosu)
- Kamu Hizmetleri Hukuku
- Ağırlık alanında kabul edilen diğer dersler

6.3. Seminer

Temel Hukuk Bilimleri derslerinden, zorunlu ve seçimlik derslerden seminer programı sunulan derslerden seminer çalışması olarak verilebilir.

6.4. Öğrenim Akış Planı

Dersler 5.ve 6.sömestrlerde sıraya göre serbest bir şekilde seçilebilir. Ancak seminer çalışması 6.sömestrden önce yapılamaz.

7. Suç Bilimi

“Suç Bilimi” ağırlık alanı iki bölüm olarak sunulmaktadır.

- Kriminoloji ve Ceza Hukuku
- Ekonomi Ceza Hukuku ve Vergi Ceza Hukuku

Her iki bölümde de haftalık 2 saatlik Temel Hukuk Bilimleri dersi ve iki saatlik bir seminer programında yapılmak zorunluluğu vardır.

Kriminoloji ve Ceza Hukuku bölümünde bunun yanında haftalık 4 saatlik iki zorunlu ders ve haftalık sekiz saatlik seçimli derslerin başarıyla tamamlanması gerekmektedir.

Ekonomi Ceza Hukuku ve Vergi Ceza Hukuku bölümünde de 3 zorunlu ders haftalık 6 saatlik ve 3 seçimli ders haftalık 6 saatlik başarıyla tamamlanmalıdır.

7.1. Zorunlu Dersler

Zorunlu derslerde her bölümde belirtilen derslerin final sınavların başarıyla tamamlanmalıdır. Bu dersler:

a) Kriminoloji ve Ceza Hukuku:

- Kriminoloji ve Ceza Hukuku Uygulamaları
- Ceza Usul Hukuku (Derinleşme)

b) Ekonomi Ceza Hukuku ve Vergi Ceza Hukuku

- Ekonomi Ceza Hukuku
- Vergi Ceza Hukuku
- Ceza Usul Hukuku (Derinleşme)

7.2. Seçimli Dersler

Ağırlık alanı ana bölümüne göre aşağıdaki derslerin dönem sonu sınavlarının başarılması gerekmektedir.

a) Kriminoloji ve Ceza Hukuku:

- Çocuk Ceza Hukuku
- Cezanın İnfazı ve Ceza İnfaz Hukuku
- Yasal Yaptırımlar
- Yasal Yaptırımlar Araştırması
- Uyuşturucu ve Uyuşturucu Madde Araştırmaları
- Düzen Bozuculuk Hukuku, Ekonomik Düzeni Bozma Hukuku
- Trafik Cezası Hukuku
- Ekonomik Ceza Hukuku
- Vergi Ceza Hukuku
- Ekonomi Kriminolojisi
- Uluslar arası Hukuki Yardım
- Avrupa Ceza Hukuku
- Milletlerarası Ceza Hukuku

- Viktimoloji
- Özel Kriminolojik Problem Alanları (örnek Adalet Mekanizmaları ve Polis Tarafından Yapılan Sosyal Kontrol, Çocuk Suçluluğu, Alman Olmayanların Suçluluğu, Cinsel Suçlar, Kadın Suçluluğu)
- Ceza Usule İlişkin Özel Konular (Ceza Savunması, Temyiz, Görüşme, Arabuluculuk)
- Kriminoloji ve Kriminal Sosyoloji
- Ceza Hukuku Tarihi
- Ceza Hukuku Felsefesi
- Ceza Hukuku Teorileri
- Adli Psikiyatri
- Hukuk Psikolojisi
- Sorgulama Yöntemleri, Sorgulama Psikolojisi
- Adli Tıp
- Kriminalistik
- Ceza ve Ceza Usul Hukukunda Yüksek Mahkemenin Yeni Kararları

b) Ekonomik Suçlar ve Vergi Ceza Hukuku

1) Ekonomik Suçların seçilen alanlarında derinleşme (örneğin, Dolandırma, Emniyeti Suiistimal, Rüşvet Cezası Hukuku, İflas Ceza Hukuku, Sermaye Piyasaları Ceza Hukuku, Dış Ticaret ve Gümrük Ceza Hukuku, Çevre Ceza Hukuku, Kartel Düzen Bozmaları Hukuku vb.)

- Ekonomik Düzeni Bozma Fiilleri
- Ekonomi Kriminoloji
- Hukuk ve Ceza Savunma Hukuku
- Avrupa Ceza Hukuku
- Ceza ve Ceza Usul Hukukunda Yüksek Mahkemenin Yeni Kararları

2) Ekonomi ve Vergi Ceza Hukuku ağırlıklı alanda seçimlik bir ders Kriminoloji ve Ceza Hukuku ana bölümünden seçimlik ya da bir zorunlu bir ders ile ya da Ekonomi ve Şirketler ana bölümünün aşağıda listelenen derslerinden birinin başarıyla verilmesi gerekmektedir:

- Sermaye Şirketleri Hukuku
- Muhasebe ve Bilanço
- Sermaye Piyasaları Hukuku
- Banka Hukuku I
- Banka Hukuku II

- Banka Denetleme ve Sigorta Denetleme Hukuku
- Kartel Hukuku
- Rekabet Hukuku
- Fikri ve Sınâî Haklar
- Gelir Vergisi Hukuku
- Vergi Usul Hukuku
- Tüketici Vergisi Hukuku
- Avrupa Gümrük Hukuku

7.3. Seminer

Seminer çalışması ağırlıklı alan ana bölümünde yapılacaktır.

7.4. Öğrenim Akış Planı

a) Kriminoloji ve Ceza Hukuku

5. Sömestr (Başlama Kış Dönemi)	Haftalık Ders Saati	Kredi
Temel Hukuk Bilimleri	2	3
Ceza Usul Hukuku (Derinleşme) (Zorunlu)	2	3
Kriminoloji ve Ceza Hukuku Pratiği (Zorunlu)	2	3
6. Sömestr (Başlama Kış Dönemi)		
Seçimlik Ders	2	3
Seçimlik Ders	2	3

b) Ekonomik Suçlar ve Vergi Ceza Hukuk		
5. Sömestr (Kış)	Haftalık Ders Saati	Kredi
Temel Hukuk Bilimleri	2	3
Ceza Usul Hukuk (Derinleşme Kursları)	2	3
Ekonomik Suçlar Hukuku	2	3
Seçimlik Dersler	2	3
6. Sömestr (Başlama Kış Dönemi)		
Vergi Ceza Hukuku (Zorunlu)	2	3
Seçimlik Ders	2	3
Seçimlik Ders	2	3
Seminer	2	9

8. Vergi Hukuku

Ağırlıklı alan “Vergi Hukuku”nun bölümleri bulunmamaktadır. Bu çerçevede haftalık 2 saatlik Temel Hukuk Bilimleri, 8 saatlik ortak zorunlu derslerden ve 4 saatlik seçimlik derslerden alınarak sınavlarının başarıyla tamamlanması gerekmektedir. Haftalık 2 saatlik seminer çalışmasının yine bu kapsamda başarıyla tamamlanması gerekmektedir.

8.1. Zorunlu Dersler

Haftalık 8 saatlik aşağıda listede yer alan derslerin başarıyla dönem sonunda verilmesi gerekmektedir.

- Gelir Vergisi Hukuku (Gelirin Vergilendirilme Sistemi, Vergi Yükümlülüğü, Gelir Kaynakları, Gelir Kaynaklarının Tesbiti, Özel Kesintiler)
- Vergi Usul Hukuku (Vergi Mahkemeleri Talimatnamelerinin Temel Esasları ve Ücret Talimatnamesi)
- Muhasebe ve Bilanço (Muhasebe, Ticaret Bilançosu, Vergi Bilançosu)
- Şirketler Vergi Hukuku I (Kar Araştırması, Zararın göz önüne alınması,

Şahıs Şirketlerinin Vergilendirilmesi, Ticari Devir ve Temlik)

8.2. Seçimlik Dersler

Seçimlik dersler alanında, aşağıdaki derslerden haftalık 4 saatlik ders alınması ve dönem sonundaki final sınavlarının başarılanması gerekmektedir.

- Şirketler Vergi Hukuku II (Kurumlar Vergisi ve Meslek Vergisi, Tahvil Vergisi Hukuku)
- Şirketler Vergi Hukuku III (Muamele Vergisi)
- Veraset Vergisi ve Bağış Vergisi (özellikle şirketlerdeki mirasta)
- Uluslar arası ve Avrupa Vergi Hukuku / International Taxation and European Tax Law (ingilizce)
- Tüketim Vergisi Hukuku (Gümrük Hukuk’u dâhil)
- Vergi Cezası Hukuku

8.3. Seminer

Seminer çalışması seçilen ağırlıklı alana ait bir derste yapılması gerekmektedir. Ders programı buna uygun olarak hazırlanmaktadır.

8.4. Öğrenim Akış Planı

5. Sömestr (Kış Sömestr)	Haftalık Ders Saati	Kredi
Vergi Hukukun Finansal Temel Esasları	2	3
Gelir Vergisi Hukuku	2	3
Muhasebe ve Bilanço	2	3
Şirketlerin Vergi Hukuku I	2	3
Vergi Usul Hukuku	2	3
Satış Vergisi, Miras ve Hediye Vergisi Hukuku, Avrupa Gümrük Hukuku, Ekonomik Suçlar Hukuku ve Vergi Ceza Hukuku	2	3
6. Sömestr		
Şirketlerin Vergi Hukuku II, Uluslar arası ve Avrupa Vergi Hukuku (İngilizce ve Almanca), Tüketici Vergi Hukuku, Vergi Cezası Hukuku	2	3
Seminer	2	9

Bölüm IV**SINAVLARA DAİR ESASLAR¹⁸****1. Sınav Organları****1.1. Sınav Komisyonu¹⁹**

Sınavlarının organizesi ve yapılması sınav komisyonunun görevi alanına girmektedir. Sınav komisyonunun bürosu Hukuk Fakültesinin sınav dairesidir.

Sınav komisyonu üç profesör, araştırma görevlilerinden bir temsilci, öğrencilerden bir temsilci ve sınav dairesinin müdüründen oluşmaktadır. Öğrenci temsilcisinin oy hakkı yoktur.

Bu üyeler ve yedekleri fakülte komisyonu tarafından seçilir. Profesörler iki yıl süreyle diğer üyeler bir yıllık süreyle seçilirler.

Profesör grubuna üyelik için aday önerisi üç ana bilim dalından birer kişi olacaktır. Sınav dairesinin müdürü mazeretli olduğunda bir kendisi yerine bir temsilci atar.

¹⁸ Prüfungsordnung der Rechtswissenschaftlichen Fakultät der Westfälischen Wilhelms-Universität Münster vom 7. Mai 2004 in der Fassung vom 22. April 2008* (Prüfungsordnung Jura-WWM)

¹⁹ Prüfungsordnung Jura-WWM § 2

(4) Fakülte komisyonu sınav komisyonu profesörlerden başkan ve başkan yardımcısını seçer.

(5) Sınav komisyonu karar yetkisini geri alacak şekilde oy hakkı olan bir üyeye kısmi ya da tam olarak devredebilir.

Ayrıca başkan sınav komisyonu yerine tek başına ertelenmeyecek şekilde kararlar almaya yetkilidir; bu konuyla ilgili sınav komisyonu hemen bilgilendirilir.

(6). Oy hakkı olan üyelerden, aralarında en az iki profesör ve başkan ya da başkan yardımcısı olmak şartıyla çoğunluk sağlandığı anda sınav komisyonu karar yeter sayısına sahiptir

Sınav komisyonu basit çoğunlukla kararlarını alır. Oylar eşit olması halinde başkanın oyununun yönüne göre karar verilir.

(7) Eğer branş normal bir üye tarafından temsil edilmiyorsa, branş sınavlarını ve ilgili konularda branştan sorumlu olan profesör danışman olarak sınav komisyonunun toplantılarına katılır.

1.2. Sınavı Yapanlar²⁰

Dönem sonu sınavları, ilgili derslerin sorumlu hocaları tarafından yerine getirilir²¹. Dönem ödevleri yine bu ödevi veren hocalar tarafından değerlendirilmektedir. Sınav komisyonu § 95 HG (Hochschulgesetz) göre başka sınav görevlisine de bu görevi verebilir. Sınav görevlileri (§ 2 JAG) a göre birinci devlet sınavını başarmış olan asistanlardan yardım alabilirler.

2. Sınavlar²²

(1) Ara Sınavı ve Ağırlıklı Alan sınavları öğrenim süresindeki dönem sonlarındaki final sınavlarından oluşmaktadır. Ayrıca ne ara sınav ve ne de ağırlıklı alan için bağımsız bir sınav yapılmamaktadır. Bu sınavlar ya dönem sonundaki sınavlar ya da sömestr sonunda verilen dönem ödevleri şeklinde yapılmaktadır. Temel Hukuk Bilimlerinden sözlü sunumlu seminer çalışması da yapılabilir.

Bu sınavlara katılım için kayıt zorunludur. Final sınavlarına, sınavın olacağı haftadan önceki haftanın pazartesiye kadar kayıt yaptırılması gerekmektedir. Ana derslerin sözlü sunumlu seminer çalışmalarına kayıt ilk ders haftasının sonunda yapılacaktır. Seminer çalışmasına kayıt en geç çalışmanın teslim edilmesi süresinin bitiminden iki hafta öncesine kadar yaptırılması gerekmektedir.

Ağırlıklı Alan dönem çalışmasına kayıt ise biten sömestrin sona ermesinden en geç üç hafta öncesinden yapılmış olması gerekmektedir. Final sınavlarına kayıt olanlar kayıt süresinin sona ermesine kadar tekrar kayıtlarını sildirebilirler.

²⁰ Prüfungsordnung Jura-WWM § 3

²¹ Prüfungsordnung Jura-WWM § 4

²² Prüfungsordnung Jura-WWM § 4

2.1. Sınavların Yapılması²³

Sömestr bitirme sınavının bitirilmesi için yer ve tarih altı hafta önce uygun bir surette bildirilir. Sınav soruları, süresi ve müsaade edilen yardımcı malzemeler sınavı yapan tarafından belirlenir.

Sınav süresi en 60 en çok 120 dakikadır. Engelliler dilekçeyle bu sürenin 45 dakika uzatılmasını sınav komisyonundan talep edebilir. Sınava girenin kimliğinin kontrol edilmesi zorunludur.

Dönem ödevinin içeriği bitirme sınavından sonraki haftada usulüne uygun olarak verilecektir. Bunun çalışması sömestr tatilinde yapılır. Bu kural seminer çalışması için de geçerlidir. Temel Hukuk Bilimleri derslerinde yapılan sözlü sunumlu seminer çalışmaları ders dönemi içinde de verilebilir. Dönem ödevi için çalışma süresi en az dört hafta olacaktır.

2.2. Sınav Neticesinin Değerlendirilmesi²⁴

Sınavlar § 17 JAG-NRW'a göre değerlendirilir. Final sınavları en az geçer (4 puan) alınmakla başarılıdır.

Bir öğrenci final sınavına kayıt yaptırmasına rağmen sınava girmezse, bu sınavdan (0) puan almış sayılır. Hastalık, ya da diğer engeller sebebiyle katılmama halinde bu hali ispatlamak şartıyla bu hakkını kaybetmez. Bu sınav başlandıktan sonra yeniden bu sınava katılmak artık mümkün olmamaktadır. Ancak en az geçer puan alınamaması halinde bu sınav, sınav yönetmeliği § 19 ve § 28 'e göre tekrarlanabilir²⁵.

2.3. Sınavların Tanıtılması²⁶

Diğer bölümlerde ya da başka üniversitelerde verilen derslerin tanınma şartları şunlardır: tanınabilir

- a) Tanınacak olan dersin verilen dersle içeriğinin aynı olması gerekir
- b) Kredisinin aynı ya da daha fazla olması gerekir
- c) Sınavın türü ya da yapılış tarzı da aynı olması gerekir

Tanımayla ilgili sınav komisyonu karar verir.

3. Ara Sınav (Zwischenprüfung)

Ara sınavın hedefi öğrencinin hukuk eğitimini devam ettirmeye yetecek hukuk ve hukukun temel bilgilerine sahip olup olmadığını tespit etmektir²⁷.

Ara sınav ilk dört sömestir de yapılacaktır. Bu sınavda şu final sınavlarının yapılmış olması aranır²⁸:

²³ Prüfungsordnung Jura-WWM § 6

²⁴ Prüfungsordnung Jura-WWM § 7

²⁵ Prüfungsordnung Jura-WWM § 8

²⁶ Prüfungsordnung Jura-WWM § 9

²⁷ Prüfungsordnung Jura-WWM § 15

Temel Hukuk Bilimleri üzerine en az iki saatlik iki dersten bir sömestir sonu sınavı veya bir seminer çalışmasını başarıyla tamamlamış olmak. Bunlardan birisi hukuk tarihi üzerine, diğeri ise hukuk felsefesi ve sosyolojisi üzerine olacaktır (her birisi 3 kredilik).

b) Dönem ödevi üç ana daldan (Medeni Hukuk, Kamu Hukuku, Ceza Hukuku) (her birisi 6 kredilik)

c) Sömestir sonu sınavlarını sınav yönetmeliği § 18'e belirtilen 60 kredilik zorunlu derslerden başarmış olmak. Bunlardan 30 kredilik Medeni hukuk, 20 kredilik Kamu Hukuku ve 10 kredilik Ceza Hukuku derslerinin başarmış olması aranmaktadır.

Bu krediler şu derslerden alınmış olacaktır:

a) Özel Hukuk

- Medeni Hukukun Temel Esasları ve Genel Hükümler (HAFTALIK 5 DERS SAATİ/7,5 Kredi)
- Borçlar Hukuku Genel ve Alım-Satım Sözleşmesi (HAFTALIK 4 DERS SAATİ/6 Kredi)
- Borçlar Hukuku Özel (HAFTALIK 3 DERS SAATİ/4,5 Kredi)
- Özel Sözleşme Hukuku/Tüketiciyi Koruma Hukuku (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)
- Eşya Hukuku (HAFTALIK 4 DERS SAATİ/6 Kredi)
- Aile Hukuku (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)
- Miras Hukuku (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)
- Kredi Güvenliği Hukuku (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)
- Medeni Usul Hukuku I (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)
- Medeni Usul Hukuku II (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)
- Kara Ticaret Hukuku (HAFTALIK DERS 2 SAATİ/3 Kredi)
- Şirketler Hukuku (HAFTALIK DERS 2 SAATİ/3 Kredi)
- Milletlerarası Özel Temel Hukuk Bilimleri (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)
- İş Hukukunun Temel Esasları (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)

b) Kamu Hukuku:

- Anayasa Hukuku I (Temel Haklar) (HAFTALIK 4 DERS SAATİ/6 Kredi)
- Anayasa Hukuku II (Devletin Organları) (HAFTALIK 4 DERS SAATİ/6 Kredi)

- İdare Hukuku AT (HAFTALIK 4 DERS SAATİ/6 Kredi)
- İdari Usul Hukuku (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)
- Avrupa Hukuku (HAFTALIK DERS SAATİ/3 Kredi)
- Kolluk Hukuku (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)
- İmar Hukuku (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)
- Mahalli İdareler (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)

c) Ceza Hukuku:

- Ceza Hukuku I (HAFTALIK 4 DERS SAATİ/6 Kredi)
- Ceza Hukuku II (HAFTALIK 4 DERS SAATİ/6 Kredi)
- Ceza Hukuku III (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)
- Ceza Hukuku IV (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)
- Ceza Usul Hukuku (HAFTALIK 2 DERS SAATİ/3 Kredi)

Birinci deneme²⁹ başarısız olursa, öğrenci sınavı tekrar edebilir.

3.1. Ara Sınav Neticesi

Sınav yönetmeliği § 17/ 2'de belirtilen sınavları başaran ve gerekli kredilere ulaşan öğrenci "Ara Sınavı" başarmıştır. Eğer bir öğrenci "Ara Sınav"ı başaramamışsa hukuk öğrenimi çerçevesinde artık bu sınavlara giremez³⁰.

3.2. Ara Sınav Belgesi

Öğrenci "Ara Sınav"ı başardığında kendisine bunu gösteren belge düzenlenir ve bu belgede "Ağırlıklı alan" eğitimine kayıt yaptırmaya hak kazandığı ifade edilir. Bu belge sınav komisyon başkanı tarafından imzalanır ve sınav tarihi olarak da son final sınavının yapıldığı tarih yazılır³¹.

4. Ağırlıklı Alan Sınavları

4.1. Ağırlıklı Alanlar³²

(1) Öğrenciler aşağıdaki bölümlerden birini seçebilir.

1. Ekonomi ve Şirketler
2. İş ve Sosyal Güvenlik
3. Telif Hakkı Hukuku, Telekomünikasyon Hukuku, Medya Hukuku
4. Uluslararası Hukuk, Avrupa Hukuku ve Milletlerarası Özel Hukuk
5. Hukuksal Şekillendirme ve Uzlaştırma
6. Devlet ve İdare
7. Suç Bilimleri
8. Vergi Hukuku

²⁹ Prüfungsordnung Jura-WWM § 8

³⁰ Prüfungsordnung Jura-WWM § 20

³¹ Prüfungsordnung Jura-WWM § 21

³² Prüfungsordnung Jura-WWM § 22

(2) Ağırlıklı alan 1, 5, 6 ve 7 de özellikle ağırlıklı alan dersleri programda yer almaktadır.

Ağırlıklı alanların programları iki gruptan oluşmaktadır. Bir grup her birisinde zorunlu olan ortak derslerden oluşurken diğer grup her bölüme mahsus seçimlik derslerden oluşmaktadır.

Öğrenci aşağıdaki ağırlıklı alanlardan seçimini yapabilir.

1. Ekonomi ve Şirketler
 - 1.1. Alman ve Avrupa Ortaklık Hukuku
 - 1.2. Banka Hukuku ve Sermaye Piyasaları Hukuku
 - 1.3. Mali Hizmetler
 - 1.4. Kamusal Ekonomi
5. Hukuki Şekillendirme ve Uzlaştırma
 - 5.1. Medeni Hukuk
 - 5.2. Kamu Hukuku
6. Devlet ve İdare
 - 6.1. Özerk Yönetim
 - 6.2. Çevre ve Planlama
 - 6.3. Anayasa
 - 6.4. Kamusal Ekonomi
7. Suç Bilimi
 - 7.1. Kriminoloji ve Ceza Hukuku
 - 7.2. Ekonomi Ceza Hukuku ve Vergi Ceza Hukuku

4.2. Ağırlıklı Alan Sınavının Hedefi³³

Ağırlık alanı sınavı ile öğrencinin hukukun bir bölümünde ve onun temel esasları üzerine derinliğine bilgi sahibi olup olmadığı kontrol edilir. Ağırlık alanı sınavının tamamlanmasıyla birlikte öğrenimin ikinci aşaması sona ermektedir. Bu § 2/ 1 ve § 29 JAG göre “ilk sınavın”³⁴ bir bölümüdür.

4.3. Ağırlıklı Alan Sınavına Kayıt³⁵

Ağırlıklı alan sınavına “ara sınavı” başaranlar girebilirler³⁶.

Öğrencilerin en geç ağırlık alanı ilk final sınavına kayıt olmadan evvel, ağırlık alanını seçmesi gerekmektedir. Ağırlık alanı değiştirme hakkı bir sınava kayıt yaptıran kadar devam etmektedir. Öğrencinin bir sınava kesin kayıt yaptırdıktan sonra bir defaya mahsus olmak üzere ve sadece takip eden sömestrde değiştirme hakkı vardır.

³³ Prüfungsordnung Jura-WWM § 23

³⁴ JAG- NRW § 2 Abs. 1 und § 29

³⁵ Prüfungsordnung Jura-WWM § 24

³⁶ Prüfungsordnung Jura-WWM § 20

4.4. Ağırlıklı Alan Sınavlarının Kapsamı³⁷

Ağırlıklı Alan sınavı şu sınavlardan oluşmaktadır:

- a) Haftalık iki saatlik temel hukuk derslerinden birinden, sömestr bitim sınavı ya da sözlü sunumlu bir seminer çalışması (3 Kredi),
- b) seminer çalışması³⁸ (9 Kredi),
- c) Ders programında yer alan diğer haftalık 12 saatlik zorunlu ya da seçimsel dersler (18 Kredi).

Her final sınavı bu sınav yönetmeliğine göre bir ağırlıklı alan sınavının bir parçasıdır.

Ağırlıklı alan sınavları sadece ağırlıklı alan programında yer alan derslerden yapılabilir³⁹.

4.5. Seminer Çalışması⁴⁰

(1) Seminer çalışması⁴¹ en az haftalık iki saatlik bir seminer programı çerçevesinde⁴² ve en erken ikinci sömestrde "ara sınavın" başarılmasından sonra hazırlanabilir ve bir sunum ve tartışmayla birlikte yapılır.

(2) Eğer öğrenci seçtiği seminere alınmazsa⁴³, ağırlıklı alandan bir başka seminer alır. Eğer seçtiği ağırlıklı alanda sunulan hiçbir seminere alınmazsa, öğrencinin dilekçesi üzerine sınav komisyonu bu öğrenciye bir seminer konusu vermesi için birini görevlendirir.

4.6. Ağırlıklı Alan Sınavının Tamamlanması⁴⁴

Sınav yönetmeliği § 26 da yer alan bütün sınavlar⁴⁵ en az ortalama 3,5 puana ulaşarak bitirilmişse ağırlıklı alan sınavı kazanılmış sayılır. Eğer bu puana ulaşamamışsa, öğrenci bütün sınavları bir defa daha deneme hakkına sahiptir. Bütün bunlardan sonra hala not ortalaması 4 puandan daha kötüyse sınav başlatılmamış sayılır.

(2) Bir öğrencinin birinci denemede başaramadığı bir ders takip eden sömestrde sunulmuyorsa, öğrenci ağırlıklı alanın bir başka aynı tür, yani sınav yönetmeliği § 26 Abs. 1 Buchst. a) bis c) de yer alan dersleri alabilir.

³⁷ Prüfungsordnung Jura-WWM § 26

³⁸ JAG-NRW § 28/ 3, 3

³⁹ Prüfungsordnung Jura-WWM § 26/1 b und c

⁴⁰ Prüfungsordnung Jura-WWM § 27

⁴¹ JAG-NRW § 28/ 3, 3

⁴² StudO § 7

⁴³ StudO § 14/ 2

⁴⁴ Prüfungsordnung Jura-WWM § 28

⁴⁵ Prüfungsordnung Jura-WWM § 26 Abs. 1 Buchst. a) bis c)

4.7. Ağırlıklı Alan Sınavı Başarı Belgesi⁴⁶

Başarılan sınavları gösterir bir belge düzenlenerek öğrenciye verilir. Bu belgede hangi ağırlıklı alan, eğer varsa ağırlıklı alan ana bölümünden mezun olduğu yer almaktadır. Yine alınan ağırlıklı alan notları bu belgede puan değeriyle yazılmaktadır. Bitirme tarihi olarak en son girilen sınav tarihi belgeye kaydedilir.

Bölüm V

Alman Hukuk Eğitimine Yapılan Eleştiriler

Çok uzun zamandır Alman Hukuk eğitimi üzerine eleştiriler yapılmaktadır. Eleştiriler özellikle Hukuk Fakültelerinde öğrencilerin “Devlet Sınavına” (Staatsexamen) başaracak derecede yeterli eğitim almadıkları noktasında yoğunlaşmaktadır. Bu sınavlara öğrencileri hazırlayan “Repetitorien” adı verilen kurslar bu eksikliğin önemli bir göstergesidir. Hukuk Fakülteleri bu suçlamayı reddetmektedirler. Onlara göre bu kurslar ekonomik çıkarları için öğrencilerin sınav korkularını kötüye kullanmaktadırlar. Hukuk Fakülteleri bu sınav için gerekli ve yeterli olan dersleri eğitim programının içinde sunduklarını iddia etmektedirler. Hukuk Fakültesi öğrencilerinin % 70’i bir ya da birden fazla Repetitorien kurslarına katılmaktadırlar

Eleştirilen ikinci husus ise hukuk öğrencilerine ekonomi özellikle iktisat bilgilerinin yeterince verilmediği hususudur. Doğrusu kanun yapma kararları hukukçulara rezerv edilmemiş, demokraside parlamentoya bırakılmıştır. Bu eksikliğe bir reaksiyon olarak bazı yüksek okullar ve üniversitelerde ilk adım olarak “ Ekonomist- Hukukçu (Wirtschaftsjuristen)” bir bölüm olarak ortaya çıkmıştır. Bu bölümden mezun olanlar sadece şirketlerde çalışabileceklerdir.

Eleştirilen üçüncü nokta ise hukuk dogmatığının eğitim sürecinde geniş yer aldığı ve Hukuk Felsefesi, Hukuk Tarihi ya da Hukuk Sosyolojisi gibi temel hukuk bilimlerinin, hukuk eğitimi sürecinde kenara itilmiş, ders programı içinde az önem verilir konuma getirilmiş olduğudur. Temel Hukuk Bilimleri eğitimini yeterli olarak almamış bir hukukçunun, hukuk normlarını bilimsel ve doğru bir şekilde yorumlaması beklenemez. Bir hukukçunun bir kuralı tarihi ve sosyal bağlantılarıyla ele alması gerekmektedir. Hukuk sadece yürürlükteki hukuk olarak algılanmamalıdır⁴⁷.

Bu eleştirilerin uygulamada etkilerinin olduğu gözlemlenmektedir. Nitekim giriş bölümünde de belirtildiği gibi, yeni Federal Hâkimler Yasasında bu bölümler zorunlu dersler arasına dâhil edilmiştir.

⁴⁶ Prüfungsordnung Jura-WWM § 30

⁴⁷ Reinhard Mußnug, Würzburger Thesen des Juristen-Fakultätentags zur Juristenausbildung, Juristische Schulung (JuS), C.H. Beck, München, 1995, s. 751

Kitap Deęerlendirmesi

